

Kỹ thuật nghe chép chính tả trong việc cải thiện kỹ năng nghe tiếng Anh

Phùng Thị Minh Ngọc*

*Trường ĐHNN, ĐHQG Hà Nội

Received: 08/3/2024; Accepted: 14/3/2024; Published: 20/4/2024

Abstract: Dictation has been one popular technique for Listening skill development for decades. Its effectiveness has been proved through numerous studies and research. Therefore, more and more English educators and learners are integrating this activity into their teaching or self-study process with a view to enhancing their Listening skill. This current article serves as a synthesis of important benefits, challenges and provide a suggested procedure to practise this strategy.

Keywords: Dictation, listening skill, benefits, challenges, procedure

1. Đặt vấn đề

Tiếng Anh từ lâu đã được coi như ngôn ngữ giao tiếp toàn cầu. Trong bối cảnh Việt Nam, tiếng Anh cũng là ngoại ngữ phổ biến nhất được dạy trong các hệ thống giáo dục trên cả nước. Trong quá khứ, khi nhắc đến việc học tiếng Anh, giáo viên và người học thường chú ý vào việc nắm chắc các chủ điểm ngữ pháp của ngoại ngữ này. Tuy nhiên, cùng với sự hội nhập và toàn cầu hoá, việc thuần thục bốn kỹ năng (Nghe, Nói, Đọc, và Viết) trở nên quan trọng hơn nhờ vào tính ứng dụng cao của các kỹ năng này trong quá trình học tập, làm việc hoặc ở thực tế cuộc sống. Trong hai kỹ năng thu nạp, kỹ năng Nghe dường như gây thách thức hơn đối với người học tiếng Anh vì rất nhiều học sinh (HS) gặp khó khăn lớn trong việc nghe nhận diện các từ được nhắc đến trong đoạn băng ghi âm, và dẫn đến không nắm được thông điệp mà đoạn băng muốn truyền tải (Sari et al., 2013). Điều này cũng dẫn đến việc mất hứng thú học tập của HS. Hiện nay, có rất nhiều phương pháp học nhằm cải thiện kỹ năng Nghe được nghiên cứu và giới thiệu, tuy nhiên, kỹ thuật Dictation (Nghe chép chính tả) vẫn đang thể hiện tính hiệu quả và tầm quan trọng trong việc giải quyết vấn đề này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1 Khái niệm về kỹ thuật Dictation

Theo như định nghĩa của Flowerdew và Miller (2005), kỹ thuật Nghe chép chính tả được hiểu như một phương pháp yêu cầu HS nghe một đoạn ngữ liệu nói bất kỳ và ghi xuống giấy thông tin họ nghe được. Ngữ liệu bằng lời nói có thể được lặp lại nhiều lần và/hoặc chia nhỏ thành các đoạn thông tin. Cùng chung ý kiến trên về khái niệm của kỹ thuật Nghe

chép chính tả, Nation và Newton (2009) cũng bổ sung thêm thông tin về quá trình diễn ra của kỹ thuật này “Nghe chép chính tả là 1 chiến lược khi mà người học nhận một số lượng thông tin đầu vào qua dạng nói, giữ những thông tin đó ở trong não họ và viết chúng xuống”

Các loại Nghe chép chính tả: Theo như Oller (1979), có thể chia ra làm 5 loại Nghe chép chính tả như sau

+ *Nghe chép chính tả tiêu chuẩn*: Đây là loại phổ biến nhất của kỹ thuật Nghe chép chính tả, cũng là loại trùng với những định nghĩa về Nghe chép chính tả đã được đề cập trước đó trong nghiên cứu này. Ngoài ra, đây cũng chính là thể loại Nghe chép chính tả chính mà nghiên cứu này muốn hướng tới

+ *Nghe chép chính tả một phần*: Thể loại này khác Nghe chép chính tả tiêu chuẩn ở chỗ người học chỉ cần viết xuống một lượng thông tin còn thiếu nhất định chứ không phải viết xuống tất cả những gì họ được nghe và nghe được. Những dạng bài thường gặp của thể loại này có thể kể đến như: Nghe và điền thông tin vào bảng, biểu đồ, bản đồ hoặc một đoạn văn ngắn tóm tắt.

+ *Nghe chép chính tả với tiếng ồn gây nhiễu*: Đối với thể loại này, ngữ liệu người học nghe khi thực hiện kỹ thuật Nghe chép chính tả sẽ được thêm tiếng ồn với mục đích làm quen người học với môi trường thực tế khi ngôn ngữ được sử dụng trong đời sống. (Ví dụ: một đoạn hội thoại ở bến tàu với tiếng ồn của tàu, thông báo và người đang nói chuyện)

+ *Nghe-Viết (Dicto-Comp)*: Đây là sự kết hợp của cả Nghe chép chính tả và kỹ thuật viết. Ngữ liệu sẽ được phát ba lần và sau đó, người học sẽ nhớ và

viết lại nội dung họ vừa được cung cấp. Thể loại này khác thể loại tiêu chuẩn ở chỗ người nghe không chép xuống trong khi nghe.

+ *Nghe và bắt chước (Elicited imitation)*: đây là loại khác biệt nhất của Nghe chép chính tả. Thay vì yêu cầu người học viết xuống giấy những gì nghe được, thể loại kỹ thuật này yêu cầu họ nhắc lại thông tin họ vừa mới nghe.

2.2. Những ưu điểm của việc luyện tập Nghe chép chính tả

Nghe chép chính tả giúp cải thiện kỹ năng nghe của người học. Đây cũng chính là lợi ích chính của kỹ thuật này. Trong bài nghiên cứu của mình về kỹ thuật luyện nghe này, Nasution (2017) đã chỉ ra rằng có một sự cải thiện về điểm số của cùng một đối tượng HS lớp 10 (được hướng dẫn luyện tập kỹ thuật Nghe chép chính tả) khi so sánh bài kiểm tra nghe đầu và cuối khoá (điểm số trung bình tăng từ 72,3 ở bài kiểm tra đầu khoá lên 81,2 ở bài kiểm tra cuối khoá.)

Nghe chép chính tả giúp người học tăng kiến thức về ngôn ngữ và phát âm tiếng Anh và luyện tập một số kỹ năng khác như Viết và ghi chú. Tuy mục đích chủ yếu của Nghe chép chính tả là giúp cải thiện khả năng Nghe của HS, trong quá trình luyện tập và thực hành kỹ thuật này, người học cũng có thể tăng thêm nhận thức về ngữ âm và luyện tập kỹ năng viết Chai (2011) khi ghi chép xuống thông tin họ nghe. Ngoài ra, HS cần phải nghe chi tiết các từ, vì vậy, họ sẽ chú ý hơn đến cách phát âm từ, cách nối âm, trọng âm của từ, đặc biệt là đối với những phần họ nghe và ghi chép chưa đúng hoặc chưa nghe được. Một kỹ năng nữa cũng được cải thiện đó là kỹ năng ghi chú nhanh (Montalvan, 2006) vì HS cần phải vừa viết và vừa nghe theo ngữ liệu nói.

Nghe chép chính tả giúp luyện tập khả năng tập trung và ghi nhớ ngắn hạn. Khi tham gia vào hoạt động Nghe chép chính tả, người học cần phải hết sức tập trung vào việc nghe và ghi chép, nếu không thì họ sẽ không theo kịp ngữ liệu (Lightfoot, 2005). Ngoài ra, Nghe chép chính tả còn giúp người học luyện tập khả năng ghi nhớ ngắn hạn thông tin khi nghe vì đôi khi tốc độ viết của họ sẽ không theo kịp thông tin được phát ra từ loa, đài hoặc người nói. (Montalvan, 2006)

Nghe chép chính tả giúp tăng động lực học cho HS. Lợi ích này được ủng hộ bởi rất nhiều nhà khoa học khác nhau như. Nasution (2017) đề cập trong nghiên cứu của mình rằng không chỉ kỹ năng nghe

được cải thiện mà niềm hứng thú với môn tiếng Anh của HS lớp 10 áp dụng kỹ thuật Nghe chép chính tả cũng được tăng lên bởi vì họ có thể hiểu được các từ được nói ra và nhớ bài học lâu hơn.

Nghe chép chính tả là kỹ thuật phù hợp cho mọi trình độ người học (Zhiqian, 1989). GV hoặc HS có thể tùy thuộc vào trình độ của người học để quyết định thể loại Nghe chép chính tả và nguồn ngữ liệu nghe phù hợp.

2.3. Thử thách khi luyện tập kỹ thuật Nghe chép chính tả

Khi luyện tập Nghe chép chính tả, cần chọn nguồn ngữ liệu phù hợp. Trong thời kì phát triển mạnh mẽ của công nghệ như hiện nay, việc tìm tài liệu nghe tiếng Anh là điều không hề khó. Tuy nhiên, chính sự dồi dào của ngữ liệu học này dẫn đến một vấn đề, đặc biệt cho những người học có trình độ tiếng Anh chưa cao, là việc chọn nhầm ngữ liệu để luyện tập Nghe chép chính tả. Nguồn ngữ liệu cần phải phù hợp không chỉ về độ dài của bài nghe, độ khó của ngôn ngữ với trình độ của HS mà sẽ còn lý tưởng hơn nếu có thông tin thuộc về sở thích của họ. Việc chọn sai ngữ liệu (quá dễ/khó/ngắn/dài) sẽ dẫn đến việc chán nản, mất động lực luyện tập.

Nghe chép chính tả yêu cầu sự kiên trì. Bản chất của Nghe chép chính tả (nếu theo thể loại tiêu chuẩn) là yêu cầu sự ghi chép tỉ mỉ của từng từ và quá trình này yêu cầu sự cẩn thận và kiên nhẫn từ người học vì đôi khi họ cần nghe một câu trong bài nghe rất nhiều lần để viết hết được các từ trong câu đó. Nếu người học bỏ cuộc khi luyện tập chưa đủ nhiều thì họ sẽ không thể cảm nhận thấy sự cải thiện trong khả năng nghe của mình.

2.4. Gợi ý các bước thực hiện kỹ thuật Nghe chép chính tả

Bước 1: Tìm ngữ liệu nghe phù hợp

Điểm linh hoạt của kỹ thuật Nghe chép chính tả cho việc tự học là người học có quyền lựa chọn nguồn nghe mà mình thích. Như đã phân tích ở trên, người học cần chú ý một số yếu tố để chọn nguồn nghe phù hợp với trình độ và sở thích của bản thân. Nguồn nghe nên từ 1 phút đến 5 phút và HS có tiếp cận các bài nói trên nền tảng như Youtube, BBC, CNN, TedEd hoặc một trích đoạn từ cuộc phỏng vấn/hội thoại mà HS cảm thấy hứng thú.

Bước 2: Nghe và ghi chép

HS bật tư liệu nghe và sau 5-10 giây, HS dừng bài nghe lại và chép xuống các từ họ nghe được. Đối với các HS có trình độ cao hơn, thời gian nghe trước

khi dừng có thể tăng thêm (15-20 giây). Nếu không nghe được hết các từ, HS có thể nghe lại phần đó từ vài lần. Nếu có phần nào không thể điền được dù đã nghe lại, HS ước chừng số từ đang thiếu và bỏ trống. HS làm tương tự cho đến khi hết bài nghe.

Bước 3: So sánh phần chép chính tả của mình với lời thoại gốc của bài nghe

HS dùng bút khác màu gạch chân các từ sai, viết đáp án đúng và điền vào những phần đang bị bỏ trống. Sau đó, HS nên nghe lại ít nhất 1 lần nữa khi đã có lời thoại chính xác. Những phần viết bằng bút khác màu này là phần HS cần xem lại lí do dẫn đến việc không nghe được (phát âm sai, từ mới,...). Việc so sánh này là rất quan trọng bởi nó giúp người học nhận thức được điểm yếu của mình để khắc phục.

Bước 4: Luyện tập đọc

HS có thể nghe lại và sau đó luyện đọc lời thoại chính xác. Nếu vẫn gặp khó khăn trong việc phát âm từ nhất định, người học có thể tra từ điển uy tín (ví dụ như từ điển Cambridge hay Oxford) để biết cách đọc đúng. Sau đó, HS có thể ghi âm và nghe lại phần đọc của mình. Bước luyện tập đọc này nhằm mục đích làm quen người học với ngữ liệu và luyện tập phát âm của người học.

Bước 5: Nghe lại bài nghe nhiều lần mà không dựa vào lời thoại đã chữa.

Rất nhiều người học khi luyện tập kỹ thuật Nghe chép chính tả thường bỏ qua bước này. Tuy nhiên, đây là bước vô cùng quan trọng để đánh giá, kiểm tra lại sự tiến bộ ngắn hạn của bản thân. Sau khi đã thực hiện đầy đủ và nghiêm túc các bước phía trên, người học được mong đợi sẽ cảm thấy việc nghe hiểu nội dung ngữ liệu nghe này dễ dàng hơn các lần đầu. Đây cũng chính là động lực cho người học tiếp tục luyện tập.

2.5 Một số ứng dụng công nghệ hỗ trợ luyện tập kỹ thuật Nghe chép chính tả

Theo truyền thống, người luyện tập Nghe chép chính tả sẽ ghi chép thông tin ra giấy. Tuy nhiên, hiện nay trên mạng Internet đã xuất hiện rất nhiều trang website hoặc ứng dụng giúp cho việc luyện tập Nghe chép chính tả được tiện lợi hơn. Đa số các webstie và ứng dụng sẽ cung cấp luôn ngữ liệu nghe cho nhiều trình độ và về đa dạng chủ đề, chia nhỏ ngữ liệu nghe, cho phép người học điền trực tiếp phần ghi chép, nộp và sau đó hệ thống sẽ thể hiện các lỗi sai của người học cũng như cung cấp lời thoại chính xác. Dưới đây là một số trang website tham khảo để luyện tập kỹ thuật này:

Dailydictation.com

Englishclub.com

Learnenglish.de

3. Kết luận

Kỹ thuật Nghe chép chính tả là một trong những kỹ thuật phổ biến để luyện tập kỹ năng Nghe hiểu tiếng Anh. Ngoài việc giúp nâng cao khả năng Nghe, kỹ thuật Nghe chép chính tả còn mang đến nhiều lợi ích khác đối với người luyện tập kỹ thuật này. Tuy nhiên, khi luyện tập kỹ thuật này, người học cần đặc biệt chú ý tới việc chọn dữ liệu nghe và rèn luyện tính bền bỉ, kiên trì để đạt được hiệu quả như mong muốn. Bài nghiên cứu này có mục đích giới thiệu tới các giáo viên và người học tiếng Anh một kỹ thuật tuy đã xuất hiện từ lâu nhưng vẫn đang được yêu thích hiện nay. Qua việc phân tích không chỉ ưu điểm mà còn hướng tới những khó khăn và quy trình gợi ý để triển khai kỹ thuật này, người viết mong muốn giúp cho quá trình luyện tập Nghe chép chính tả của người học được tiện lợi và dễ dàng hơn.

Tài liệu tham khảo

1. Chai, W. (2011). *Using Dictation to Develop Pupils' Listening and Writing Skills*. Hongkong: The English Language Education Section of Curriculum Development Institute Education Bureau
2. Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching Esl/Efl Speaking And Listening*. New York: Routledge
3. Flowerdew, J., & Miller, L. (2005.) *Second Language Listening: Theory and Practice*. New York: Cambridge University Press
4. Lightfoot, A. (2005). *Using Dictation*. British Council : India
5. Montalvan, R. (2006). *Dictation Updated: Guidelines for Teacher-Training Workshop*. (<http://exchanges.state.gov/education/engteaching/dictation.html?1>)
6. Nasution, I. N. (2017). *The Implementation of Dictation Technique to Increase Students' Ability in Listening Skill at Smk-1 Alfattah Medan (Thesis)*
7. Oller, J.W. (1979) *Language Test at School*. London: Longman.
8. Sari, F. M., Sukirlan, M., Suka, R. G., & Suparman, U. (2013). *Improving Students' Listening Ability through Dictation Technique at the First Year Students*. U-JET, 2(3)
9. Zhiqian, W. (1989). *Possible Aural Activities in the Listening Class*. Guidelines: A Periodical for Classroom Language Teachers, 11(1), 33-41.